

N I E U W S

Stedenband

24e jaargang nummer 2 | december 2012

Kennismaking met Moermansk

Pagina 4

In september 2012 heeft een grote delegatie uit Groningen een bezoek gebracht aan Moermansk. Welke indrukken hebben de burgemeester en gemeenteraadsleden opgedaan?

Russische kinderen tekenen Nederland

Pagina 6

De kindertekeningwedstrijd 'Wat is jouw beeld van Nederland?' was een groot succes in Moermansk. De stedenband organiseert de Groningse tegenhanger: 'Hoe stel jij je Rusland voor?'

REDACTIE

Anneke Vos

Lilian Eefting

Erwin van Klinken

VORMGEVING

Lilian Eefting

CARTOON

Jan-Willem Spakman

VERDER WERKTEN MEE

Marjo van Dijken

Astrid Kuster

Joyce Huisman

Peter Rehwinkel

Inge Jongman

Jan Spakman

Hans Foekens

Geert Greving

Kim Snippe

Angelina Kochegura

STICHTING STEDENBAND GRONINGEN MOERMANSK

Postadres

Postbus 1667

9701 BR Groningen

Nederland

Bezoekadres | op afspraak

Europaweg 8

9723 AS Groningen

Nederland

Rekeningnr. 2839949

+31.50.36.76.168

www.groningenmoermansk.nl

stedenband.moermansk@groningen.nl

Voorwoord van de voorzitter	3
Kennismaking met Moermansk	4
Impressies van burgemeester Rehwinkel	5
De kijk van kinderen op Nederland en Rusland	6
Raadsleden: stedenband Moermansk effectief	8
Sfeerimpressie Inge Jongman	8
Sfeerimpressie Jan Spakman	9
An unforgettable work experience	11
Economische investeringen in Moermansk	12
Op pad met de Russische brandweer	14
Stage lopen bij Nadezjda	16
De mijl van Moermansk in Nederland	18
Cartoon	19

Voorwoord van de voorzitter

Marjo van Dijken

Het was voor het laatst in september 2002 dat een officiële delegatie vanuit de Groninger gemeenteraad onze zusterstad Moermansk bezocht. Toen gingen alle fractievoorzitters (op de SP na) richting de poolcirkel, nu was er slechts financiële ruimte voor twee afgevaardigden en moest er geloot worden – het zijn andere tijden.

Inge Jongman (ChristenUnie) en Jan Spakman (PvdA) waren de gelukkigen, Gerjan Kelder (Dierenpartij) ging voor ‘eigen’ rekening mee. U leest hun bevindingen elders.

Voor mij was het nu dus de tweede maal dat ik Moermansk bezocht en het was wederom indrukwekkend. Op vele fronten: de natuur, maatschappelijke verhoudingen, intermenselijke relaties, huisvesting, openbaar vervoer, energiegebruik en, ik mag het niet ongenoemd laten als echte Nederlandse in het buitenland: het eten. Wie denkt dat de Russen zich uitsluitend voeden met rodebietensoep en wodka adviseer ik toch dringend eens een uitstapje die kant op te maken – er zijn bijvoorbeeld leuke en betaalbare citytrips naar Sint-Petersburg te boeken!

Dat het voor ons een werkbezoek was en geen vakantie wordt u ongetwijfeld ook duidelijk uit de verslagen van onze reisgenoten, dus u krijgt van mij een persoonlijke, bijzondere ervaring.

In 2002 had ik kennisgemaakt met Aljosja, het 42 meter hoge betonnen beeld van een jonge soldaat, geplaatst hoog boven op een heuvel van waaruit je een schitterend uitzicht hebt over de Kola-baai en de stad Moermansk. Nu vergeet ik (heel treurig) maar al te makkelijk namen van levende personen, maar Aljosja bleef in mijn gedachten. U begrijpt dat ik zeer verheugd was toen in ons programma wederom een bezoek aan Aljosja was opgenomen, inclusief het leggen van bloemen door burgemeester en raadsleden bij de gedenkplaat en de eeuwige vlam. Moermansk heeft het in de Tweede Wereldoorlog zwaar, zeer zwaar te verduren gehad, maar heeft standgehouden tegen de Duitsers en draagt daarom ook de eretitel ‘Heldenstad’. Om u een (macaber) beeld te geven: wegblokkades werden, bij gebrek aan andere materialen, opgeworpen door overledenen te stapelen.

Maar terug naar Aljosja die ik ditmaal vanuit elke begaanbare locatie heb gefotografeerd, met het gevoel van het terugzien van een goede bekende – misschien zelfs wel vriend. Terwijl de rest zich griezelig dicht bij de rand van het plateau ophield vond ik een heerlijk zitplaatsje op een muur. Zonnetje erbij, best te doen. Lang duurde mijn pauze niet: we hadden een overvol programma.

Toen ik, zo’n drie kwartier later, een foto wilde maken ontdekte ik dat ik mijn toestel niet meer had. En ik wist zeker dat ik ‘m nog gebruikt had, zittend onder Aljosja. Ik weet niet eens welke Russische lieverd toen helemaal terug is gereden, wel weet ik dat mijn toestel een dik uur later weer in mijn bezit was. Aangetroffen, jawel, op het muurtje onder het wakend oog van Aljosja. Toen wist ik het zeker: wij hebben een bijzondere band. En dat ik later, toen er als lief gebaar door een winkelvrouw magneten met een beeldbepalend element van Moermansk werden weggegeven, uit haar hand Aljosja ontving – toeval, uiteraard. Maar voor mij een onvergetelijke ervaring!

Uiteraard hebben we tijdens ons bezoek ook vooruitgezien naar het Nederlands-Russisch Vriendschapsjaar in 2013 en de rol die Groningen daarin heeft. En, vanzelfsprekend, welke rol de stedenband daarin kan en wil spelen – we houden u op de hoogte! En u kunt ons niet alleen helpen met uw donatie, we vragen u ook elke Rus/Russin die u kent zich bij ons aan te laten melden (ja, we hebben een Russenmeldpunt geopend!) opdat wij bij de activiteiten in Groningen zo veel mogelijk Russen wonend in het Noorden kunnen betrekken.

En natuurlijk ook onze trouwe donateurs!

Voor wie niet wil of kan wachten op de volgende Nieuwsbrief: bezoek onze website.

Mag ik hopen velen van u volgend jaar in levenden lijve bij een van de activiteiten te ontmoeten?

Marjo van Dijken is tijdens het bezoek aan Moermansk geïnterviewd door Joeri Erofeev – inderdaad, de Russische voorzitter van de stedenband in Moermansk, en tevens tv-journalist met een eigen programma. De link naar het (Russischtalige) interview: <http://tv21.ru/news/2012/10/29/?newsid=50655>

Kennismaking met Moermansk

Door Astrid Kuster

In september 2012 heeft een grote delegatie uit Groningen en Sint-Petersburg een bezoek gebracht aan Moermansk. De delegatie bestond uit: de burgemeester van Groningen P. Rehwinkel; de assistent van de burgemeester F. van Kleef; drie leden van de gemeenteraad: I. Jongman (ChristenUnie), J. Spakman (PvdA) en G. Kelder (Partij van de Dieren); en H. Foekens van de brandweer Groningen. Vanuit Sint-Petersburg namen deel: de vice-consul-generaal K. Huisman en de assistente economie van het consulaat K. Chausskaja. Verder uit het bedrijfsleven: G. Greving van GasTerra, A. Bos van de Fa. Van Oord en N. Valeeva van de Universiteit Wageningen. Vanuit het bestuur van de stedenband: M. van Dijken (voorzitter), R. Kapsenberg (coördinator), M. de Waard en A. Kuster.

We werden laat op de avond hartelijk ontvangen door het stedenbandbestuur van Moermansk, en een aantal mensen van de gemeente. Omdat het een grote groep was en ieder zijn eigen belangstelling had waren er aparte programma's. Zo is dhr. Foekens vrijwel de hele periode met de brandweer van Moermansk en Severomorsk op pad geweest. Hij heeft alles gezien op dit gebied, van ernstige havenbranden tot grote bosbranden. Zijn reisverslag leest u verderop in deze nieuwsbrief. Een grote delegatie is op bezoek geweest bij de burgemeester van Moermansk, dhr. Weller, en een kleinere groep is in Severomorsk geweest bij burgemeester Abramov.

Monument

Met de gehele groep zijn er bloemen gelegd bij het monument van de Koersk, de onderzeeboot die in 2000 in de Barentszee tragisch is verongelukt. In de boot zaten 118 opvarenden. Er staat op die plaats een monument, bestaand uit een deel van de romp van de Koersk en voorzien van een plaquette waarop alle ongelukken met onderzeeboten staan vermeld. Er zijn ook bloemen gelegd bij het Aljosja-monument voor de 'verdedigers van Moermansk en het Arctisch gebied', de gevallen soldaten uit de Tweede Wereldoorlog. Dit waren indrukwekkende gebeurtenissen waar iedereen stil van werd. Bij deze gelegenheden waren alle tv-zenders uit Moermansk aanwezig. Er werd gefilmd en geïnterviewd. Later hoorden we dat we iedere avond op het nieuws zijn geweest. Ook de kranten besteedden aandacht aan ons bezoek.

Druk programma

Het programma dat ikzelf volgde heb ik grotendeels samen met Mariëtta de Waard uit ons bestuur gedaan. Mariëtta spreekt Russisch, dus het was erg handig om haar erbij te hebben. Er werd zelfs getwijfeld of ze echt wel uit Nederland zou komen. We hebben samen NIKA, Engelkinderen en Nadezhda bezocht. Dit zijn allemaal organisaties die zich bezighouden met kinderen en jongvolwassenen met een beperking (onder andere syndroom van Down). De mensen die we spraken zijn erg gedreven en werken vol passie met deze groepen kinderen en jongeren. Ze zijn ook gretig op zoek naar informatie en ontwikkelingen op hun vakgebied. Internet is daarbij een nuttig medium. Er is de laatste jaren veel opgezet en verbeterd. Voor de kinderen met Down willen de organisaties een programma opzetten volgens Montessori. Hier wordt ook hulp voor gevraagd.

Mariëtta en ik werden bedolven onder prachtige tekeningen en werkjes van de kinderen. Wij hadden op onze beurt kleine cadeaus en Nijntje-boekjes vertaald in het Russisch bij ons. Nijntje heet in het Russisch Miffy, maar is verder precies hetzelfde als in Nederland.

Verder waren we op een kunstschool waar we schitterende voorstellingen te zien kregen van de kinderen, van folklore en rap tot een echte meisjesdans. Er was ook een Skype sessie van Gymnasium nr. 1 in Moermansk met het Praedinius Gymnasium in Groningen. Op Gymnasium nr. 1 hebben we elk afzonderlijk een klas bezocht en meegedaan aan een Engelse les, waarbij wij de vragen van de leerlingen mochten beantwoorden. Een ander programmaonderdeel was een bezoek aan het openbaar vervoerbedrijf – voornamelijk trolleybussen – waarbij ons opviel dat het materieel weliswaar oud was, maar met veel zorg werd onderhouden. Men beschikte over een geavanceerd computerprogramma om de bewegingen van de bussen te volgen en de bussen hadden wifi aan boord. Verdere programmaonderdelen waren: pre-

sentaties over gezondheid, nieuwbouw van een museum, het opruimen van afval boven de poolcirkel en een tulpenproject.

Kindertekenwedstrijd in Moermansk

De burgemeester van Groningen en de vice-consul-generaal hebben prijzen uitgereikt voor de tekeningen die kinderen uit Moermansk over Nederland en Groningen hebben gemaakt. De leeftijd was 7 t/m 16 jaar. Eerst hebben de kinderen onderzoek gedaan naar wat ‘typisch Nederlands’ is en daarna hebben ze op grond daarvan prachtige kunstwerken gemaakt. Er waren veel tulpen, molens en ook smalle gevelhuizen te zien. Deze activiteit gaan we ook in Groningen uitvoeren: de Groningse kinderen gaan schilderijen/tekeningen maken waarmee ze hun ideeën uitbeelden over hoe zij denken dat Rusland en Moermansk eruitzien. Het wordt een grote opgave voor ze dit resultaat te overtreffen! Meer hierover treft u verderop in deze nieuwsbrief.

Op de laatste dag van ons bezoek heb ik een gesprek over mensenrechten en homo-emancipatie gehad met twee inwoners van Moermansk, de burgemeester van Groningen, de consul en een gemeenteraadslid uit Groningen.

Het was mijn eerste reis naar Rusland en Moermansk en het heeft een diepe indruk gemaakt. Ik heb er veel nieuwe vrienden bij.

Impressies van burgemeester Peter Rehwinkel

Van 17 tot en met 20 september bezocht ik op uitnodiging van de stedenband Groningen-Moermansk onze Russische partnerstad Moermansk. Het was al meer dan tien jaar geleden dat een burgemeester namens Groningen Moermansk bezocht, dus het werd ook zeker weer eens tijd. Gelukkig was ik niet alleen. Met mij waren onder andere een drietal raadsleden, de commandant van de brandweer en enkele vertegenwoordigers vanuit het bedrijfsleven. En in Sint-Petersburg sloten nog de vice-consul met een medewerker aan. Samen met de groep vanuit de stichting vormden we een groep van bijna vijftien personen! Alleen al in numeriek opzicht waardig aan het feit dat de stedenband bijna 25 jaar bestaat.

Voorafgaand aan de reis had ik mijzelf een aantal doelen gesteld. Ik wilde weten hoe men aan Russische zijde de stedenband beleeft, nu en in de toekomst. Ook wilde ik projecten zien die door de stedenband zijn opgezet. Ten slotte wilde ik aandacht vragen voor het aankomende Ruslandjaar, dat in 2013 in Nederland plaats zal hebben. Ik kan u nu alvast vertellen dat aan alle drie de doelen tegemoet is gekomen.

Maar voordat we in Moermansk zouden aankomen, maakte ik in Sint-Petersburg een korte tussenstop op uitnodiging van het consulaat. Ik had daar een ontmoeting met de consul-generaal en met een vertegenwoordigster van de homo-emancipatiebeweging in Sint-Petersburg. Vooral het gesprek over homo-emancipatie was erg indrukwekkend. In dat opzicht zie je dat Rusland, hoe westers sommige steden ook aandoen, nog steeds te maken heeft met een sociale achterstand.

Na Sint-Petersburg volgden twee geplande dagen in Moermansk. Om erachter te komen hoe de stedenband door mijn Russische collega's wordt ervaren, hadden we een gesprek met de burgemeester en gemeentesecretaris van Moermansk. Daaruit bleek dat men de samenwerking vooral op economisch vlak wilde voortzetten. Dezelfde boodschap werd door de oblast (regio) verkondigd. Deze nieuwe insteek was al door de consul-generaal aangekondigd en verraste me daarom niet. Bovendien ligt die in de lijn met hoe we binnen het college naar internationalisering kijken. Maar ik zie het vooral als aanvulling op bestaande activiteiten en niet in plaats van. Dat heb ik dus ook aangegeven.

De contacten met de Russische stadsbestuurders waren hartelijk en leerzaam. Maar nog hartelijker was de ontvangst bij de vele projecten die we in die twee dagen bezochten. Scholen, kinderopvangcentra of culturele centra; overal waar we kwamen was de vriendelijkheid overweldigend. Een vooroordeel over Russen – dat ze nogal ruw kunnen zijn – kwam hiermee in een ander licht te staan. In het bijzonder noem ik de prijsuitreiking voor de kinderen die mee hadden gedaan aan een tekenwedstrijd. Er was voor bijna ieder kind een aparte prijs, maar dat maakte de trots en blijdschap

onder de kinderen niet minder.

Tussen de bedrijven door was er kort de tijd een algemene indruk van de stad te krijgen. Het beeld dat ik van Moermansk voorafgaand aan de reis had, werd deels bevestigd: grauwe, armoedige woonblokken en brede, slecht geasfalteerde wegen. Toch werd ik ook verrast. Het autopark was bijvoorbeeld moderner dan ik had verwacht, de auto's zijn vaak zelfs nieuwer dan die je in Groningen ziet! Blijkbaar geldt de auto hier als statussymbool. Ten tweede, en veel belangrijker nog, werd ik verrast door de mensen op straat. De Moermanski zagen er naar mijn mening redelijk monter en gezond uit. Al met al kwam Moermansk hierdoor veel westerser op me over dan ik aanvankelijk had gedacht. Let wel, we waren er tijdens de laatste warme herfst dagen met prachtig gekleurde bladeren. Hoe de omstandigheden in hartje winter zijn, daar kan ik slechts naar raden.

Samenvattend kan ik terugkijken op een zeer geslaagd bezoek. Moermansk is een parel van een stedenband. Eén die we moeten koesteren, maar ook één waarbij we een kleine koerswijziging moeten vaststellen. In het verlengde daarvan kan ik alvast melden dat er binnenkort een handelsmissie uit Moermansk naar Groningen komt. Tot slot wil ik mijn reisgenoten danken voor hun gezelschap en dank ik bovenal de stichting voor het uitstekende voorbereidingswerk.

De kijk van kinderen op Nederland en Rusland

Een kindertekeningwedstrijd, daar en hier, in het kader van het Ruslandjaar 2013

Door Joyce Huisman

Het is ongelooflijk, welke veelkleurige en vrolijke beelden van ons land aan me voorbijtrekken, als ik het leuke vierkante boekje doorblader met de daarin afgebeelde tekeningen van de prijswinnaars uit Moermansk, in de leeftijd van 7 tot 16 jaar. En van wat een hoog creatief en artistiek niveau!

De kinderen hadden meegedaan aan een kindertekeningwedstrijd rond de vraag 'Wat is jouw beeld van Nederland?'. De informatie over Nederland die de Russische kinderen hadden gekregen (of zelf gezocht op internet) mag dan misschien wat eenzijdig op de klassieke toeristische beelden van Amsterdamse grachten, bollen velden, molens, fietsen, water en schepen toegespitst zijn geweest, het is werkelijk prachtig wat de kinderen ermee gedaan hebben!

Grachten met een veelheid aan bootjes en bruggetjes, kerktorens, wapperende vlaggen, rondkuierende mensen van

allerlei kunnen: wandelaars, handwerkers, kooplui met hun karren, kaasmeisjes, kinderen vol kattenkwaad ... en vooral: heel veel kleurige geveltjes, natuurlijk! Maar ook akkers, weilanden, boerderijen, veel bloemen, en ... het lijkt bij ons vrijwel voortdurend mooi weer te zijn, met strakblauwe luchten.

Schaatsers schieten langs in vrolijke heldere kleuren. En of er nu sneeuwvlokken dwarrelen, of de bollen velden in bloei staan, en een frisse Hollandse in bloemetjesjurk – met zonnehoed op – een fietstochtje langs draaiende molens

maakt ... er zit vaart en beweeglijkheid in het leven van ons Nederlanders, lijken de Russische kinderen ons te zeggen: er valt hier van alles te beleven!

Ook de dieren bewegen volop mee: ze huppelen achter kinderen aan, of schieten in volle vaart rond in de Hollandse luchten, die er zelf van mee gaan draaien, zo lijkt het soms. Gefietst wordt er ook natuurlijk: over bruggen, langs bootjes, en 's nachts weerspiegelt zich alles betoverend in het water.

De wedstrijd in Moermansk

Het doel van de wedstrijd was – en is! – de band tussen de beide zustersteden Moersmansk en Groningen te versterken, en voor Nederland het bilaterale jaar 2013 in Rusland alvast voor te bereiden – maar ook om internationale culturele en artistieke relaties te ontwikkelen, zo staat in het tweetalig uitgegeven boekje (in het Russisch en het Engels) te lezen. In Moermansk konden zowel leerlingen van basisscholen, middelbare scholen en kunstopleidingen meedoen aan de wedstrijd. De werken werden beoordeeld op thematiek en compositie, expressie en artistieke uitvoering.

De tentoonstelling van deze 'winnende' kindertekeningen in onze zusterstad werd mogelijk gemaakt door de culturele commissie van de gemeente Moermansk, en georganiseerd door het stedenbandbestuur in Moermansk in samenwerking met de kunstopleiding voor kinderen. Verdere financiële ondersteuning werd verzorgd door het Nederlands consulaat-generaal in Sint-Petersburg.

Tijdens het werkbezoek aan Moermansk van de Groningse delegatie uit het bedrijfsleven, leden van de gemeenteraad en bestuursleden van het Groningse stedenbandbestuur in september hebben burgemeester Rehwinkel en de vice-consul-generaal de prijsuitreiking verzorgd, onder grote belangstelling van publiek en pers.

De wedstrijd in Groningen

De bijzondere resultaten uit Moermansk hebben ons in Groningen geïnspireerd om hier een kindertekenwedstrijd te organiseren met als thema 'Hoe stel jij je Rusland voor?'. Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de kindertekenwedstrijd aan de Groningse kant in volle gang: er is een werkgroep gevormd uit bestuursleden van de stedenband, aangevuld met een aantal zeer betrokken mensen, met een ruime ervaring in onderwijsprojecten en in het kunstonderwijs. Drie van hen zijn tevens slavist, met een rijke schat aan kennis en materiaal over Rusland.

Hier in Groningen zal de opzet van de wedstrijd in principe overeenkomen met die in Moermansk, en dezelfde leeftijdscategorieën hanteren: van 7 t/m 16 jaar, onderverdeeld in drie groepen. Sommige scholen hebben al enthousiasme getoond voor het project en doen mee aan de wedstrijd. Op dit moment wordt er lesmateriaal verzameld en geschreven dat onder de deelnemende scholen zal worden verspreid. Begin 2013 kunnen de kinderen dan hun beeld van Rusland op papier zetten; de tekeningen kunnen worden opgestuurd naar of gebracht bij het Kunstencentrum/BK050. Een van de werkgroepleden, Anja Lofvers, zal daar de tekeningen onder haar hoede nemen.

Onder leiding van Anja Lofvers zal een vijfokoppige jury de tekeningen beoordelen. De prijzen worden uitgereikt door een prominente Groninger (wie dat is houden we nog even geheim) bij de expositie van de prijswinnende tekeningen in een centraal gelegen ruimte in de stad Groningen, zodat iedereen in het Ruslandjaar 2013 kan ontdekken wat voor beeld kinderen bij Rusland hebben.

Het Groningse bestuur van de Stedenband Groningen-Moermansk en de werkgroep voor de kindertekenwedstrijd gaan ervan uit dat ook hier prachtige beelden zullen ontstaan bij de vraag: 'Hoe stel jij je Rusland voor?', met een ruime deelname en betrokkenheid van leerlingen van heel verschillende leeftijden en van heel diverse Groningse scholen, waarbij ook het Werkman College, de Russische school en de internationale afdeling van de GSV zich al aangesloten hebben.

Neem voor meer informatie contact op met Anja Lofvers, anjalofvers@hotmail.com of 06-50294184.

Raadsleden: stedenband Moermansk effectief

Van 17 tot 20 september brachten vertegenwoordigers van de Groningse gemeenteraad een bezoek aan Moermansk. Groningen heeft al lange tijd een stedenband met de Russische havenstad. Omdat Groningen zijn internationale relaties en beleid opnieuw wil bekijken, waren de raadsleden vooral geïnteresseerd in de vraag wat de stedenband in de praktijk oplevert. De raadsleden constateren dat die waarde sterk ligt in de voorwaarden scheppende rol bij handelscontacten, kennisuitwisseling en het versterken van goed bestuur.

Moermansk ligt zo'n 300 km ten noorden van de poolcirkel aan een uitloper van de warme Golfstroom. In de Tweede Wereldoorlog is Moermansk zwaar gebombardeerd door de Duitsers, omdat het de aanvoerhaven was voor geallieerd materieel naar het oostfront. In de jaren 50-60-70 is Moermansk herbouwd en enorm gegroeid. Dat heeft veel en vooral slechte woningbouw opgeleverd. PvdA-raadslid Jan Spakman: "Zover het oog reikt zie je onthutsend slechte flats. Er is decennia lang geen onderhoud gepleegd. Afgezien van dubbele kozijnen is er geen enkele energiebesparing. Het antwoord op de lange, strenge winters is: heel veel warmte door de radiatoren jagen. Hier valt nog een wereld te winnen." De Russen willen dan ook graag leren hoe Groningen omgaat met energiebesparing in de woningbouw. Moermansk maakt een snelle ontwikkeling door. Het particuliere autobezit groeit enorm. Tegelijkertijd is de nieuwe welvaart ongelijk verdeeld. Veel mensen blijven aangewezen op het openbaar vervoer. Bij een bezoek aan het gemeentelijke vervoerbedrijf viel vooral de IT-innovatie op. "Er zijn applicaties ontwikkeld zodat de reiziger precies kan zien waar de individuele trolleys zijn en hoe lang het duurt voor de volgende komt. Daar kan Groningen nog een puntje aan zuigen", aldus ChristenUnie-raadslid Inge Jongman-Mollema. Overigens zal het gebruik van de applicaties geen probleem zijn, want "internet, commercie en mobiele telefoons zijn opvallend aanwezig in het Russische straatbeeld", aldus Jongman-Mollema.

Tijdens een bezoek aan de universiteit van Moermansk bleek een sterke focus op maritieme kennis, de energiesector en op milieu & veiligheid. De Russen koersen vol op internationale samenwerking met vooral Noorwegen en Finland. Raadslid Gerjan Kelder (Partij voor de Dieren) zegt hierover: "Ze weten beslist waar Abraham de mosterd haalt en zijn heel gericht met hun samenwerkingsverbanden. Ze denken vooral in termen van hun studenten die in het buitenland studeren. Maar ik ben ervan overtuigd dat het voor Groningse studenten interessant kan zijn om stage te lopen in Moermansk. Het is een heel bijzondere stad waar studenten een enerverende ervaring kunnen opdoen."

In de Groningse delegatie was ook burgemeester Rehwinkel en een vertegenwoordiging van het bedrijfsleven aanwezig. De Stedenband Groningen-Moermansk kon daarmee zakelijke gesprekken organiseren met B&W van Moermansk en met de regionale autoriteiten. Dit heeft inmiddels geleid tot plannen van Nederlandse zijde voor een omvangrijke investering in een energieterminal in de haven van Moermansk. Gasterra heeft een concreet voorstel gedaan om samen met Nederlandse bedrijven te investeren in een olieterminal.

De raadsleden constateren dat de waarde van de Stedenband Groningen-Moermansk in toenemende mate is gelegen in de bestuurlijke contacten 'boven-over'. De stedenband opent deuren die normaliter lastig opengaan. Dit leidt tot nieuwe kansen voor kennisuitwisseling en handel / investeringen. Daarnaast lopen de bestaande projecten rond de gymnasia, de kindziekenhuizen en de brandweerkorpsen. Tot slot gaven verscheidene Moermanski aan de gesprekken met Groningse raadsleden heel waardevol te vinden. "De Russische democratie bevindt zich in de adolescentiefase. Dan is het goed om te kunnen zien hoe andere landen hun lokale bestuur hebben georganiseerd. We merkten dat raadsleden in Moermansk hierin sterk waren geïnteresseerd en aan het denken werden gezet", aldus Spakman. Een combinatie van 'The Social-Democratic Party', 'The Party for Animal Rights' en 'The Christian Union' maakte ook dat de Russische raads- en delegatieleden kennis hebben kunnen maken met de veelkleurigheid van de Nederlandse politiek. De drie raadsleden verwachten in november hun verslag te kunnen aanbieden aan de gemeenteraad van Groningen.

Sfeerimpressie Inge Jongman

Wat een belevenis, zo'n reis! Alles wat ik van tevoren had gelezen en gehoord, valt in het niet als je in Sint-Petersburg uitstapt en met een te duur betaalde taxi (beginnersfout) met een bloedlink rijdende taxichauffeur in een grote Russische stad je weg moet zien te vinden. In Sint-Petersburg valt de tegenstelling op tussen aan de ene kant pracht en praal en de allure van een wereldstad en aan de andere kant het typisch Russische beeld met hoekige flatgebouwen. Ik heb

zeer genoten van de dienst in de Russisch-orthodoxe kerk en de befaamde tik op de knie gekregen; als vrouw mag je niet met je benen over elkaar in de kerk zitten.

Na het uitstappen op een donker vliegveld bij Moermansk is de ontvangst hartelijk. De volgende dag worden we meegenomen door de directeur van de trolleymaatschappij die trots vertelt over de routes, de facilitaire voorzieningen (banja, minihortus, fitnessruimte) en ons de hele werkplaats laat zien. Openbaar vervoer moet proberen om de concurrentie van het fors toegenomen aantal auto's te weerstaan. Na een Russische lunch krijgen we een rondleiding door het museum over de geschiedenis van Moermansk. Meest indrukwekkend is het beeld waarbij te zien is dat heel Moermansk is platgebombardeerd, op een paar schoorstenen na. Na de oorlog zijn voor

het opnieuw huisvesten in rap tempo veel flatgebouwen uit de grond gestampt die de stad een betonnen aangezicht geven. Deze manier van bouwen is mede ingegeven door het aantal vierkante meters dat de politieke leiding destijds bepaalde voor haar inwoners. Op mijn door westerse ogen gestelde vraag aan de rondleidster: "Vind je je eigen stad een mooie stad?", antwoordde ze dat een moeder ook van lelijke kinderen houdt. De stedenband in Moermansk en het stadsbestuur hebben ons met een hele delegatie de daarop volgende dagen aldoor zeer hartelijk ontvangen en rondgeleid. Onze delegatie was breed samengesteld met burgemeester, vertegenwoordigers van GasTerra, Wagenborg en de vice-consul van Petersburg. De kranslegging bij het monument van de Koersk en Aljosja was zeer indrukwekkend; het gaf een vier-mei-gevoel om stil te staan bij al die (jonge) levens die in de oorlog en in de marine vergaan zijn.

We hebben vervolgens heel veel plekken bezocht: een bejaardentehuis, naschoolse opvang, culturele school, gymnasium, muziekschool, gemeenteraad, burgemeesterskamer en een ziekenhuis. Bijzonder was de mogelijkheid om in Severomorsk de burgemeester met delegatie te ontmoeten en het was heel opmerkelijk om te merken dat er in een gesloten stad (je mag er alleen binnen met speciale toestemming en paspoortcheck) zoveel hartelijkheid heerst. Het dansje met de Russische vrouwen zal ik nooit vergeten, evenals de maaltijd in een Azerbeidjaans restaurant. Als je dan spreekt met een vrouwelijk Russisch raadslid over zwangerschap en geboorte, merk je al snel hoe grenzen vervagen. Speciaal was ook de ontmoeting met vertegenwoordigers van de LGBT in de hotelloobby, in Rusland is veel onbegrip over homofilie en worden human rights nogal eens geschonden.

Uit de gesprekken tussentijds heb ik begrepen dat de stedenband werkt als een soort flesopener op het gebied van sociale, culturele en economische activiteiten. Mijn conclusie is: zonder stedenband geen opening in het van oudsher toch wel gesloten Russische systeem. Dank aan al die Moermanskers die ons zo hartelijk hebben ontvangen en dank aan de stedenband voor het organiseren!

Sfeerimpressie Jan Spakman

De eerste indrukken van Rusland zijn raak en bevestigen vooroordelen. Zo zien we dat graag! We moeten in Sint-Petersburg lang wachten voor de paspoortcontrole op het vliegveld. Daarna worden we op hilarische wijze getild door taxichauffeurs, die ons tot overmaat van ramp ook nog eens trakteren op een dodenrace door de stad. Absoluut gekkenwerk. Maar het verkeer raast door, de stad heet ons welkom. Ik verbaas me over de vele reclame-uitingen in romeins schrift, de niet-aflatende stoet aan zeer dure auto's en over het alom aanwezige internet- en smartphonegebruik. Sushibars en Pizzahutten: fastfood is hot. De tijd heeft niet stilgestaan! Toen ik in 1983 in hetzelfde Leningrad rondliep, was het economische wildwest met z'n wanstaltige excessen nog ver weg. De werkloosheid was verborgen in duizenden straatvegers en oppassers in de openbare ruimte. De Nevski Prospekt (lokale Champs d'Elysée) was vrijwel leeg. Levensgrote portretten van partijbonzen hingen aan de Hermitage. Nu regeren andere waarden. Vrijheid betekent de kans op zelfverrijking, dus zorg dat je aan de goede kant komt van de bikkelharde scheidslijn.

Sint-Petersburg trakteert ons op prachtige metrostations, een fris boottochtje (bukken onder de brug!) en een indrukwekkende Russisch-orthodoxe kerkdienst. De stad die 900 dagen beleg van de nazi's heeft weerstaan, was totaal uitgehongerd en betaalde met 1,3 miljoen doden (!) een ongekend hoge prijs voor zijn vrijheid. En nu zijn de 'Standort

Deutschland'-producten BMW, Audi en Mercedes niet aan te slepen en is de stad definitief in handen gevallen van het snelle geld, van het cowboy-kapitalisme. Energie is geld, dat zullen we weten! Gazprom sponsort tegenwoordig de roemruchte arbeidersvoetbalclub Schalke'04. Hoe bizar is de geschiedenis...

Vanaf Sint-Petersburg gaan we een dag later naar Moermansk. Twee uur vliegen, ongeveer parallel aan de Fins-Russische grens. In Moermansk is het ook september maar overduidelijk herfst; ik verbaas me over de veelheid aan loofbomen, prachtig geel tot rood gekleurd. Dat had ik niet verwacht in deze stad die 300 km boven de poolcirkel ligt. Maar het gebied profiteert van de warme Golfstroom. We ontmoeten veel mensen, de namen schieten van links naar rechts (of was het nou andersom?) over tafel en overall worden we met veel warmte en gastvrijheid ontvangen. Aan eten geen gebrek, om het maar eens zo te zeggen. We leggen namens het gemeentebestuur van Groningen bloemen bij het monument van de verdronken zeelieden. En bij Alosja: het monument van de jonge Russische soldaat die Moermansk verdedigde tijdens de zware Duitse bombardementen. Om letterlijk bij stil te staan.

En we praten met gemeente- en provinciebestuur, met de gemeenteraad, bezoeken een bejaardenhuis, de brandweerkazerne, het kinderziekenhuis, de muziekschool. We delen samen met de consul prijzen uit voor de mooiste tekeningen over Nederland. Opvallend is het culturele talent, de creativiteit en de bereidheid om dat te ontwikkelen. Bij al die bezoeken is onze burgemeester op zijn best, in een officiële en representatieve functie maar benaderbaar voor iedereen. En als het zakelijk wordt, met een kleine handelsmissie om ook economisch spijkers met koppen te slaan. Dat vond gehoor! Burgemeester Weller van Moermansk gaf ook aan dat culturele uitwisseling en wederzijds begrip leuk is, maar dat het toch vooral om de knikkers gaat. De verwijzingen naar de economische banden met Noorwegen en Finland (beide twee uur rijden van Moermansk) waren niet van de lucht. Ook niet tijdens het bezoek dat we brachten aan de technische universiteit. Dat past goed in de versterkte focus van Groningen op kennisexport en economische samenwerking in het nieuwe beleid voor internationale betrekkingen.

Na de oorlog is de stad geslachtofferd aan wat men ten oosten van de Elbe 'Plattenbau' noemde. Troosteloze, verschrikkelijk slecht gebouwde flats huisvesten Moermansk's 300.000 inwoners. Het lekt en kiert overal, mensen jagen het hele jaar door enorme hoeveelheden warmte door de radiatoren. Energiebesparing is nagenoeg onbekend: je moet een raam opendoen om het behaaglijk te krijgen. Daar valt nog een wereld te winnen! Ondertussen is de tijd ook in Moermansk niet stil blijven staan. Het hotel heeft Wi-Fi en in de bar worden paaldansfilms (nieuw scrabblewoord) vertoond. De FSB weet onze mobieltjes te traceren en het openbaar vervoerbedrijf heeft een app ontwikkeld waarmee reizigers precies kunnen zien waar de individuele trolleys zijn en hoe lang het nog duurt voor deze bij jouw halte is.

Slim en inventief!

Moermansk is in veel opzichten een gewone, moderne Noord-Europese stad. Met mensen als jij en ik. Een microkosmos, doch in transitie. De Rolls-Royce over het asfalt met diepe gaten. Wennen aan democratie, aan excessieve rijkdom voor weinigen en een onzeker bestaan voor velen. En toch met een open venster naar buiten. Als Groningen een rol wil spelen, moeten we 'concurreren' met vooral de Finnen en de Noren. Die staan voor de Moermanski nét iets dichterbij. Maar het is zeker de moeite waard, er zijn volop kansen. De reis in september heeft mij geleerd dat de stedenband een prima middel is om die belangen over en weer te dienen.

An unforgettable work experience with a Dutch student in Moermansk

By Angelina Andreyevna Kochegura

My name is Angelina Kochegura and I am a 3rd year student of the International Relations Faculty in the Moermansk State Technical University (MSTU). Peter Davids, a student from the Dutch side, and I, participated in this first project of the Wageningen University in Moermansk. This is a project which is also supported by the city-twinning Groningen-Moermansk. The aim of the project was to investigate the developments within the agricultural sector and the agro-food chains (including fishing and aquaculture) in the Northern Russian Moermansk arctic Oblast.

It appeared to be quite difficult to get in contact with the right people. Representatives from some companies were ready to meet us, others were not. Some of them even tried to make up excuses so that they didn't have to give us an interview at all. But, fortunately, due to our perseverance we managed several interviews for the agro-project. Peter and I visited an ostrich farm, chicken farms, fish processing companies etc. Some of the interviews were made by phone, but that did not mean they were less informative. The results of all these interviews were needed for a so called SWOT analysis.

But even though the project itself is very interesting I would love to tell you how it was to live and work together with a foreigner who speaks a different language, who has different traditions and has a different cultural identity and, let us be honest, with someone who went to a city which is not the most popular and likable tourist destination.

So, the first thing I noticed, when I saw Peter, was how tall he was. Peter asked me to pick him up at the airport, it wasn't a problem to find him there because I already had seen his picture in the internet, BUT I surely didn't expect him to be that tall, in a positive way of course. He also has big curly hair that added him several centimetres more, which made him look even taller. Peter assured me that he wasn't even to be considered tall in the Netherlands. So I guess Dutch people have some really good genes in the case of height.

During these 2,5 weeks of Peter's stay in Moermansk a lot of things happened and we found ourselves in funny, but interesting situations. I would love to share my story with you.

Peter and my family found common ground really fast, I would even say from the very beginning of our acquaintance. My dad enjoyed Peter's company most of all, even though he doesn't speak English very well (well you couldn't even say that he speaks English at all, he knows some English words and phrases and that's about it) but it didn't stop them from talking to each other. It looked like they were communicating like ancient people using a lot of gestures, drawing pictures on paper, explaining some stuff by speaking their own language hoping that the one would understand the other. It was really great fun to watch them talk to each other.

Peter, my dad and I usually talked in our kitchen, that's where all of the discussions took place. We learnt from each other a lot of things, but most of all my parents and I enjoyed Peter's brief lesson about the geography of the Netherlands. He showed us everything on Google maps and we were amazed that the country was so little and yet so beautiful. Peter also showed us the city he lived in, the University of Wageningen and his neighbourhood so it felt like we also visited The Netherlands and Peter was our guide.

I can imagine that it was quite difficult for Peter to adjust to the live in our northern conditions. We even had to change the curtains in his room to more darker ones, because it was too sunny during the night for Peter's liking. We are more used to these conditions, so it is alright for us, but apparently not for Peter.

The ostrich farm was the first place Peter and I visited. Who expects by the way an ostrich farm in the arctic? I called the owner of the farm and he agreed to give us an interview. We took a taxi to get to the ostrich farm because it was quite far from the city in a nearby village. When we arrived we saw a big beautiful building behind a high fence and we immediately heard the animals of the farm. Peter and I were really excited to see these beautiful creatures. The owner of the farm, Mr. Artem Andronaki, a young well-mannered man, greeted us and we began our interview. While interviewing Mr. Andronaki we noticed that a huge ostrich approached us and was staring at us very intensively. He came to us so close that we could see how long his eyelashes were, eyelashes every girl would be jealous of. The owner, Mr. Andronaki, noticing our interest in his animals gave us a very interesting excursion around his farm. We were introduced to two beautiful young deer that were very curious to see us, it was the first time for Peter and me to

see a baby deer. We also met with the goats, they all were of a different colour, we saw there chickens, geese and quail as well.

On our walk to the bus stop, Peter couldn't help, but notice that huge territories are not developed, moreover there are a lot of ruins from former enterprises, which are no longer taken care for. Peter assured me that in the Netherlands the infrastructure is perfectly developed. All the territories are used for some purpose, be it gardens, parks, farm fields, enterprises, special roads for bicycles etc. Here in our region this is another story. Peter told me that when he was flying to Moermansk he was surprised to see through the pothole window of the plane huge uninhabited territories; hills, lakes and forests and no settlements at all.

I would also love to tell you what happened when Peter, my dad and I were trying to find a chicken farm. When Peter and I decided to take an interview with a representative from a chicken farm we asked my dad to give us a ride because the enterprise was quite far away from the city, but we got lost. We couldn't find the needed address and it felt like we were driving in circles in the forest. Finally we saw a huge grey building that looked like a military base, it was surrounded with a lot of trees (it was not far from the forest) and a high concrete wall. We were happy because we could ask people about the chicken farm we needed to find and to ask them for the directions. Imagine our surprise when security guards told us that that huge building was the Chicken Farm "Moermanskaya", the biggest chicken farm in the Moermansk region. We were escorted to the security chief office and we explained our situation that we were working on this AGRO- project and needed an interview with one of their representatives. The security chief escorted us to the conference room and asked us to wait for the Chief Technologist. In less than a minute the technologist appeared in the conference room. We had a really nice conversation, he told us a brief history of the company, explained a lot of things about the waste free production and he also told us about the difficulties the company faces. The results of the interview were very informative and we came back home satisfied with the outcome.

Peter and I also took interviews with some other farms and fish processing companies. The work on the project was quite challenging. In some cases it was easy to arrange a meeting with a person for an interview, in other cases it was far from easy, some people were eager to talk about their company, others just answered the asked questions in monosyllables.

A lot of other things happened during Peter's stay in Moermansk: we came to the forest for a picnic; we went for an excursion to the nuclear-powered icebreaker Lenin. I also showed Peter my university the MSTU, I'm sure it was an interesting experience for him, because in comparison to the Wageningen University my University looks more like a bombproof shelter.

To sum up, I would love to say that it certainly was a great experience for me, Peter is a great guy with good manners and everyone from my family liked him a lot. I can tell that now one of my greatest desires is to go on holiday to the Netherlands to see the places, Peter showed me on Google maps, with my own eyes!

Economische investeringen in Moermansk

Door Geert Greving

Weer eens een keer naar Moermansk. Ditmaal niet in een Nederlandse handelsdelegatie onder leiding van toenmalig staatssecretaris van Economische Zaken Frank Heemkerk, maar in een stedenbanddelegatie onder leiding van Peter Rehwinkel. De delegatie werd aangevuld met vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven. Dit is overeenkomstig de wens van Moermansk. Nu de eerste relaties zijn gelegd en culturele bruggen zijn geslagen (denk aan uitwisselingsprogramma's tussen scholen), is de aanvulling op economisch vlak voor Moermansk essentieel. De bestaande projecten worden vanzelfsprekend doorgezet.

GasTerra heeft zichzelf tevens een regionale rol toebedeeld en trekt aan diverse regionale zaken, zoals de verdere ontplooiing van het Energy Valley-initiatief en de uitbouw van de top-onderwijsinstelling Energy Delta Institute. Verder helpt ze de eerste palen te heien van de Energy Academy Europe, als onderdeel van de Hanzehogeschool en de RUG. GasTerra maakt van haar contacten gebruik om handelsbetrekkingen met bedrijven in Rusland te initiëren. De Nederlandse economie krimpt, de exportgroei komt ook niet meer uit Europa, dus moeten bedrijven op zoek naar mogelijkheden in de zogenaamde BRIC-landen, waar Rusland voor Nederland een bijzondere positie inneemt; een

snelle groeier voor Nederlandse economische belangen. GasTerra ging in deze Rehwinkel-delegatie niet in de eerste plaats mee voor haar eigen belang, maar vooral om de economische relatie voor Noord-Nederland een stukje vooruit te helpen.

De haven van Moermansk

Moermansk heeft een bijzondere haven: hoog in het noorden en de enige haven die ijsvrij is en waar in het kader van toekomstige olie- en aardgasactiviteiten veel te gebeuren staat. Deze haven heeft potentie een bijzondere haven te worden. Ze is nu nog georiënteerd op de uitvoer van kolen en dient als de thuishaven voor de Noordelijke Russische Marinevloot. In de toekomst zal ze worden uitgebouwd naar een grote maritieme logistieke locatie, in de lijn van Rotterdam of de Eemshaven. Momenteel is men met een herindeling van de regio bezig om een grotere havenactiviteit te bereiken; uitbouw van de spoorwegen (beide oevers), containeropslag en -afhandeling. En tevens een nieuwe olieopslag voor binnenkomende eindproducten zoals benzine, maar ook een opslag voor ruwe olie, die bijvoorbeeld naar Rotterdam wordt geëxporteerd. De regio van Moermansk is een van de grootste exporteurs voor Nederland. Ze exporteert onder andere kolen, vis, olie en hout.

Het is van belang hier nieuwe activiteiten aan toe te voegen, zoals groot logistiek vervoer voor de toekomstige olie- en gasactiviteiten. Deze komen nu langzaam maar zeker van de grond. De toekomstige activiteiten liggen vooral in de huidige zeeomgeving, waar de Russen exclusief zeerecht hebben. Het is hun maritieme exclusieve economische zone: 200 mijl breed langs de zee kust. Deze zone wordt door de klimaatverandering meer en meer ijsvrij. Ook in dit opzicht is het zaak voor Nederlandse baggeraars op te letten. De verschuivende kuststrook biedt perspectief nieuwe zee- dan wel rivierwegen uit te baggeren. En juist op dit terrein hebben de Nederlanders hun sporen verdiend.

Investeren in Moermansk

In Moermansk begint het politieke klimaat ook te ontdooien. Was het vorige handelsbezoek van Frank Heemkerk vooral gericht op snuffelen aan Nederlandse kennis, (wat kan Wagenborg op scheepvaartgebied, welke diensten kan Fugro en/ of Royal Haskoning aanbieden, of is de Port of Rotterdam toch wel de aangewezen adviseur om ons te helpen bij de inrichting van een container-terminal?), tegenwoordig drukt het gebied minder op de politieke opstelling. Hierdoor worden we nu uitgenodigd om ook in deze regio investeringen te verwezenlijken. Moermansk is weliswaar de

grootste exporteur van goederen naar Nederland, tegenwoordig ziet ze ook graag Nederlandse investeringen tegemoet. Te denken valt aan een olieterminal: zo een zoals nu net is geopend in de Eemshaven (VOPAK).

Voorwaarde is dat de werknemers technisch goed geschoold moeten zijn en Engels in hun vakkenpakket hebben, zodat ze goed kunnen communiceren met mensen uit het Nederlandse bedrijfsleven. Een samenwerkingsverband tussen de Universiteit van Moermansk enerzijds en de RUG en de Hanzeschool anderzijds zou dan zeker zinvol zijn. Hierin kan de stedenband een introducerende en misschien wel doorslaggevende rol spelen. De eerste reacties hierop zijn positief. Er lijkt hiermee een verschuiving op gang te zijn gebracht: was het voorheen vooral de insteek stedenbanden in te zetten om 'arme' geïsoleerde steden te helpen, thans zijn ook economische aspecten punt van aandacht. Te meer omdat de wereld meer en meer globaliseert.

Afwachten

Het was een positief bezoek, brieven zijn uitgewisseld en nieuwe initiatieven op tafel gelegd. Nu moeten we afwachten, omdat in Rusland vele schijven nodig zijn om iets in beweging te krijgen. Alles is meer met elkaar verweven dan we in Europa gewend zijn: lange adem is in dit verband essentieel. Hopelijk komt er een onderwijsdelegatie naar Groningen en Noord-Nederland. De zeevaartschool in onze regio is hierbij essentieel.

Gelukkig blijkt het dat huidige studenten wel een gokje willen wagen en een beetje moe zijn van stages waar het van een leien dakje gaat: baywatch in Palma de Mallorca is niet meer in, liever zes maanden afzien in een spannende omgeving. Jezelf goed leren kennen en je uitsloven de taal machtig te worden. Moermansk biedt die mogelijkheid. Nog steeds is het lastig de stad zomaar te bezoeken.

Moermansk is nog steeds een strategisch beschermde stad. Er is nog steeds een officiële uitnodiging nodig om erin te kunnen. Voor zo'n uitnodiging kan het bestaan van de stedenband cruciaal zijn.

Internationale banden

De NGO (None Governmental Organisations) -wetgeving staat onder grote druk in Rusland. Recentelijk werd USAID nog geweigerd, maar de stedenband wordt in Moermansk op handen gedragen. De organisatie in Moermansk mag zelfs Nederlandse bedrijven helpen rond te reizen in Moermansk. Het zou mooi zijn als in het kader van het vriendschapsjaar 2013 Rusland-Nederland de stedenband een rol kan spelen, niet alleen op cultureel gebied, maar ook op economisch gebied. Dat zou kunnen leiden tot wederzijdse werkgelegenheid en een win-winsituatie tussen beide steden.

Dank aan de donateurs

Namens de stedenband willen we u hartelijk bedanken voor uw bijdrage aan de stedenband. Zoals we u in het voorjaar lieten weten, worden uw giften voor 2012 en 2013 ingezet ter ondersteuning van onze activiteiten voor het Nederland-Ruslandjaar 2013. De voorbereidingen voor dit vriendschapsjaar zijn inmiddels in volle gang. Met uw bijdrage willen we projecten ondersteunen die zelf niet genoeg geld hebben om in 2013 hun Nederlands-Russische vriendschap te vieren. Inmiddels hebben 140 donateurs gereageerd op onze oproep en hun giften hebben tot nu toe € 3.867,84 opgeleverd, waar we natuurlijk erg dankbaar voor zijn. Samen met u maken we van het Nederland-Ruslandjaar 2013 een bijzonder jaar!

Bent u geïnspireerd geraakt door onze verhalen en wilt u ook uw bijdrage leveren? Doneren kan altijd! Ons rekeningnummer is 2839949 t.n.v. Stedenband Groningen-Moermansk.

Op pad met de Russische brandweer

Door Hans Foekens

De steden Groningen en Moermansk hebben meer dan twintig jaar een stedenband. Vanuit die stedenband is contact ontstaan tussen de beide brandweerkorpsen en dit heeft er vervolgens toe geleid dat ik op uitnodiging van de brandweer van Moermansk op zondag 16 september met het vliegtuig naar het (zeer hoge) noorden vloog. De vlucht ging via Sint-Petersburg en van daar naar Moermansk. In totaal een kleine zes uur vliegen.

Bij aankomst op het vliegveld van Moermansk werd ik meteen gekaapt door collega's van de brandweer Moermansk die voor mij een compleet programma in elkaar hadden gedraaid. Na overleg met de delegatieleider gaf ik me volledig over aan hen. Twee officieren, een tolk en een fotograaf stonden de volgende ochtend op mij te wachten om een tweetal kazernes te bezoeken in Moermansk.

De eerste kazerne (ik denk de hoofdpost) had onderin een prachtig museum waarin de historie van de brandweer fraai werd getoond. Dit gaf een fantastisch overzicht van de ontwikkeling die de brandweer heeft doorgemaakt. Ook kwam daarin de brandweer ten tijde van de Tweede Wereldoorlog aan bod. Moermansk is in die oorlog zeer zwaar gebombardeerd en dat heeft diepe sporen nagelaten.

Voorlichting over brandveiligheid

Daarna bezocht ik een ruimte met allerlei voorlichtingsmaterialen zoals diverse types rookmelders, maquettes van hui-

zen waarin allerlei risicofactoren werden getoond, fotoreportages en krantenartikelen waarin werd beschreven wat een brand voor gevolgen kan hebben, hoe het te voorkomen, etc., te veel om op te noemen. Zij vertelden dat zij daar twee keer per dag groepen op bezoek krijgen om hen bewust te maken van brandveiligheid. Ik vond dit een mooi voorbeeld van iets waar wij als brandweer in Nederland en ook in Groningen naartoe willen. Op mijn vraag of men inzicht had in de effecten van deze voorlichting en of men een dalende trend zag over de jaren in aantallen branden of een verschuiving in oorzaken, daar moest men het antwoord op schuldig blijven. Er wordt niets geregistreerd. Ook op de vraag hoeveel meldingen op jaarbasis binnenkomen bij de brandweer haalt men de schouders op.

Brandweerkazernes

De indeling van de kazernes lijkt op die van ons. Uiteraard een stalling met voertuigen, een leslokaal, een oefenplaats, ademluchtonderhoud, ontspanningsruimte met flatscreen, keuken waar wordt gekookt en gegeten, etc. Afwijkend is dat iedere kazerne een zogenaamde banja heeft, een Russische sauna, inclusief klein zwembad. Niet verkeerd.

Als je dan over de staat van het gebouw en materieel praat, tja... Het is allemaal op zijn Russisch. Het ziet er niet heel fraai uit, maar het werkt wel. De autospuiten hebben grote banden met zwaar profiel (in Moermansk is het negen maanden per jaar winter), de leidingen van de pomp lopen door de manschappencabine heen (benen een beetje in-trekken), de tank bevat 3000 liter en daarmee doen ze het. Naast dit materieel heb ik ook het plezier gehad op een hoogwerker te staan van 78 meter hoog. Aangezien het hoogste gebouw in Moermansk 72 meter is, vonden ze dit wel een goede investering. Ook weer typisch Rusland, een land van tegenstellingen. Aan de ene kant maakt het soms een vervallen indruk, aan de andere kant technologische hoogstandjes (letterlijk) waar je spontaan hoogtevrees van krijgt.

Russische eetgewoonten

Het eten is zonder meer goed te noemen. Dat kan liggen aan de kwaliteit van het voedsel of de hoeveelheid wodka die erbij wordt geschonken. Bij de lunch beginnen ze al. De gastheer begint dan een speech met een glaasje in zijn hand en laat zich in lyrische bewoordingen uit over hoe trots men is een buitenlandse gast te ontvangen, de levenslange vriendschap die hieruit ontstaat, hoe fijn een land als Nederland niet is, etc. en aan het eind gaat de wodka in een keer de keel in. Voordat het glas terug op tafel staat, is die al weer gevuld. En amper vijf minuten later komt de volgende speech op de vriendschap, Russische gastvrijheid, de brandweer, wodka, etc. In drie dagen Moermansk heb ik meer wodka gedronken dan in die 46 jaar daarvoor. Op mijn opmerking dat het niet de bedoeling was dronken te worden in uniform, reageerden de Russen met een koel en simpel antwoord: "Trek het dan maar uit."

Mijnbouw

De tweede dag werd ik in alle vroegte opgehaald om naar Kirovsk te gaan. Een plaatsje van ongeveer 30.000 inwoners die voornamelijk leven van de mijnbouw. Na drie uur rijden door de bossen kwamen we aan bij de mijn waar apatiet wordt gewonnen. Hier maken ze onder andere kunstmest van. De mijnbouw gaat hier 24 uur per dag door, mensen werken in shifts van 12 uur en 's winters is het hier echt heel koud en heel wit. De winning gaat vrij simpel. De apatiet ligt op een bepaalde diepte in de berg. Daarom blazen ze de bovenkant op met dynamiet. Alle rotsblokken worden met megagrote kranen en megagrote vrachtwagens vervoerd en daaronder wordt het apatiet verkregen. Als men hier

een vrachtwagen van vol heeft, rijden ze naar een centrale stortkoker. Dit is een soort mijnschacht van 120 meter diep. Daar gooien ze het in en onderaan wordt het op treinwagons geladen en naar de fabriek gereden. Ik mocht ook even op zo'n kraan zitten en in zo'n vrachtwagen en dat was indrukwekkend.

Daarna brachten we een bezoekje aan de kazerne van Kirovsk. Hier hadden ze een complete demonstratie in elkaar gezet voor mij. Eerst werd een alarm met daaraan gekoppelde uitruk gespeeld. Dit ging echt op zijn Russisch. Zeer gedisciplineerd, sprintende brandweermannen door de garage en binnen een paar tellen waren ze verdwenen. Daarna kreeg ik nog een demonstratie schuim afleggen en ladder plaatsen en ook dit ging weer met een indrukwekkende hoeveelheid discipline, snelheid en inzet.

Vervolgens trokken we met onze groep en de commandant van Kirovsk de wilde natuur in. We stapten over op een ander busje en later werd duidelijk waarom. De weg die de natuur inliep was eigenlijk nauwelijks een weg te noemen. Er lagen zo veel (echt grote) rotsblokken dat ieder normaal denkend mens er niet over zou piekeren met een auto eroverheen te rijden. Zo niet de Russen. Gewoon met dat busje de bergen in, geen rotsblok te hoog en ook gewoon terugrijden. Ondertussen stopten we hier en daar om van het uitzicht te genieten en wodka en/of cognac te drinken (meestal 'en') en pannenkoeken met kaviaar te eten. Dat laatste is de traditionele traktatie bij een feest. Als je normaal pannenkoeken met zoetigheid eet is dit wel bijzonder.

Culturele afsluiting

De derde dag werd geheel cultureel ingevuld. We hebben een kerkdienst bezocht in de orthodoxe kerk. De mensen stonden allen in de kerk en de mis werd voorgedragen door drie personen die erg mooi, driestemmig zongen. Daarna hebben we een bezoek gebracht aan het monument van de Koersk. Dit bestaat uit een gedeelte van de onderzeeboot dat eruit is gezaagd. Vervolgens zijn we naar Aljosa geweest, het monument voor alle gevallen, onbekende soldaten in de poolstreek. Het is een groot massief standbeeld van een soldaat die over de baai kijkt. Het is 42 meter hoog en past goed in de communistische traditie van vierkante kinnen en zeer vastberaden blikken die in de verte turen. Wel indrukwekkend.

Als laatste heb ik de eerste atoomijsbreker bezocht, de Lenin. Dit schip voer over de Noordelijke IJszee om daar het gehele jaar een doorvoerroute te hebben naar het oosten. Eigenlijk de route die Willem Barentz wilde vinden, maar hoe dat afliep is bekend.

Het schip is in drie jaar tijd gebouwd, een ongekende prestatie die we te danken hebben aan de Koude Oorlog. Het schip heeft dertig jaar rondgevaren en eens in de vier jaar moesten de uraniumstaven worden vervangen. Aan boord had het twee reactoren die gezamenlijk 44.000 pk leverden. Tegenwoordig varen schepen rond met 75.000 pk. Het schip heeft eerst nog een flink aantal jaren op de schroothoop gelegen maar sinds een tijdje is het een toeristische attractie in de haven van Moermansk.

Op de terugweg hadden we nog een stop in Sint-Petersburg, waardoor we de mogelijkheid kregen de stad nog even te bezichtigen. Een groot contrast met Moermansk, veel mooie historische gebouwen die er prachtig uitzien, veel historie in een bijzonder mooie stad.

En dit contrast past bij Rusland. Het is een groot land met enorm veel potentie met hun bodemschatten zoals allerlei erts en gas. Technologisch tot zeer veel in staat maar ondanks dat nog steeds een land dat worstelt met het verleden. Het land vraagt veel van haar inwoners (mensen worden niet oud in Rusland) en ze moeten zeer hard werken. Maar de Russen zijn tegelijk bijzonder trots op hun land.

De brandweer in Moermansk is op veel vlakken goed vergelijkbaar met ons (procedures, wijze van optreden), maar aan de andere kant ook weer niet (technologie, meldkamer, efficiency). Ik vond het een bijzondere trip, indrukwekkend en de gastvrijheid was werkelijk hartverwarmend, evenals de wodka.

Stage lopen bij Nadezjda

Door Kim Snippe

Het ene moment studeer je in Nederland en het andere moment ben je alleen in Rusland. En niet zomaar ergens in Rusland, maar in Moermansk en bij een gastfamilie. Ik hoor je denken, wat brengt een jongedame van 24 jaar nou in Moermansk in plaats van het zonnige Afrika of Azië, wat ook in de mogelijkheden lag?

De minor International Aid and Development moest een uitdaging worden, echt leerzaam. Eerlijk gezegd, toen ik voor het eerst hoorde over Moermansk en de mogelijkheid om daar een project uit te voeren, was mijn reactie: “Moerwat?” Ik had er namelijk nog nooit van gehoord. Het bleek erg bekend te zijn bij de oudere generatie door de onderzeeërs. Het trok me wel, die mysterieusheid, de ondoorgroendelijke cultuur en ik wilde met eigen ogen de sporen van het communisme zien. Je vraagt je nu waarschijnlijk af: “Maar Kim, wat heb je daar dan allemaal gedaan?” Dat ga ik straks allemaal vertellen nadat ik eerst mijn ervaring van mijn heenreis heb kunnen delen, om alvast in de stemming te komen.

Op weg naar Moermansk

De allereerste ervaring met de Russische cultuur maakte namelijk een onuitwisbare indruk. Het had allemaal te maken met mijn heenreis naar Moermansk. Ik vertrok met het vliegtuig vanuit Hamburg en maakte een tussenstop in Sint-Petersburg. Enthousiast stak ik een duim op naar een buurvrouw met de woorden: “Sint-Petersburg!” Het moment wat daarop volgde deed mij denken aan wat Jelle Brandt Corstius had laten zien in zijn documentaires over Rusland:

‘verwacht het onverwachte en wees alsnog verrast’. En verrast was ik toen mijn buurvrouw in gebrekkig Engels vertelde dat we niet in Sint-Peterburg waren geland, maar in Helsinki. Stel je eens voor: alle vluchten naar Sint-Petersburg waren plotseling omgeleid omdat Poetin onaangekondigd enige tijd op het vliegveld wilde vertoeven. Als ik dit scenario doortrek naar Nederland en me inbeeld hoe dat in Nederland eruit zal zien, dan kan ik me de meest interessante scenario’s voorstellen. Ik stel me nu voor dat Mark Rutte plotseling zijn boterham met pindakaas op het vliegveld zou willen eten en daarom alle vluchten zou laten omleiden. Wat zal er dan gebeuren? Ik denk dat de gedupeerden, media en het publiek, zachtjes uitgedrukt, ervan zouden smullen.

Wat ik het meest bijzondere vond was niet het hele voorval an sich. Het verbazingwekkende was de reactie van de benadeelden. De gelatenheid en directe acceptatie. Het enige wat ik dacht was: “Hoe is het mogelijk?” De Russische reizigers heb ik niet kunnen betrappen op enige vorm van discussie of protest. Alleen enkele Duitsers waren verontrust maar bekoelden al snel toen ze merkten dat ze zwaar in de minderheid waren. Nadat ik vroeg om uitleg, was de smalende verklaring van mijn buurvrouw: “Because this is Russia!”

Stage

Deze houding, ik geef er nu bewust geen naam aan want het is aan de lezer om daar zijn eigen opvattingen over te vormen, zag ik ook terug tijdens de uitvoering van mijn project. De projectvraag kwam vanuit de Russische stichting Nadezjda. Zij zetten zich in om een goede dagbesteding aan te bieden voor mensen met een verstandelijke beperking. Want weet je dat de tijd dat mensen met een beperking, vlak na de geboorte, nog werden weggestopt in grote Russische staatsinstellingen net voorbij is? Of dat de Russische bevolking nog steeds bang is voor mensen met een verstandelijke beperking en denken dat het een straf van God is? Het is erg moeilijk na te gaan hoe het er precies aan toe ging in de staatsinstellingen, aangezien de deuren potdicht bleven voor omstanders. Nadezjda helpt de verzorgers die ervoor hebben gekozen om deze mensen buiten de staatsinstellingen te laten opgroeien in een warm thuis klimaat. Nadezjda heeft met alle goede bedoelingen een dagopvang gecreëerd voor de verzorgers die deze mensen bij huis houden. Met de tijd stuitten ze op het volgende probleem: de verzorgers worden te oud en er is nog geen alternatieve opvang. En precies daar kom ik om de hoek kijken! Want er is interesse voor het concept ‘begeleid wonen voor mensen met een verstandelijke beperking’. Mijn taak was om een rapport te maken over Beschermd Wonen, Verzorgd Wonen

en Begeleid Zelfstandig Wonen voor mensen met een verstandelijke beperking. Naast mijn opleiding HBO Maatschappelijk Werk en Dienstverlening werkte ik bij stichting NOVO die woonvormen aanbiedt voor deze doelgroep. Zodoende was ik al thuis met het onderwerp. Enkele weken heb ik hard gewerkt om het rapport te maken. Aksana Hartman was zo behulpzaam om het rapport naar het Russisch te vertalen.

Zelf ervaren

Met een rugzak vol ingebonden rapporten kwam ik bij de stichting aan om deze persoonlijk af te leveren. Verder draaide ik een paar dagen mee om nu zelf eens te ervaren hoe het er in Nadezjda aan toe ging. De eerste bezoeken tolkte Larissa die al bekend was met de doelgroep. Daarna nam Anja het over. Anja is een jongedame van 16 jaar die samen met haar moeder mijn gastfamilie vormde. Anja representeert de jonge generatie van Rusland. Iedereen die het nieuws heeft gevolgd, weet dat er een borrelende nieuwe generatie in Rusland is die zich verzamelt op de social media in strijd tegen al het onrecht in het land. Deze nieuwe generatie is goed geïnformeerd en wil dat er veranderingen in het land worden doorgevoerd. Daarom vind ik het juist opmerkelijk dat de jonge generatie die gepresenteerd wordt door Anja en haar vrienden, ontwijkend reageren als ik het onderwerp breng op mensen met een verstandelijke beperking. Anja vertelde me dat ze nog nooit een persoon met een verstandelijke beperking ‘in het echt’ had gezien en ze was tijdens de eerste ontmoeting zichtbaar zenuwachtig. Ze ontspande nadat ze in Nadezjda was en in interactie met de mensen was geweest.

Het merendeel van de Russische bevolking weet nog steeds niet wat ze van het onderwerp moet vinden en ze komt er ook niet mee in aanraking omdat deze mensen zich gewoonweg bijna niet publiekelijk buiten begeven. Hoe kan het dat anno 2012 de bevolking nog steeds de ogen sluit voor deze doelgroep? Wat maakt het precies dat de mensen nog steeds zo angstig zijn? Het is interessante stof om over na te denken.

Om het taboe te doorbreken en de verdrukking van deze mensen op te heffen is het belangrijk wat ik met Anja heb meegemaakt: laat de mensen in contact komen met het onbekende.

De mijl van Moermansk in Nederland

Kim Snippe is geïnterviewd door Galina Latina, lid van het Russische bestuur van de stedenband. Dit interview is op 27 juni 2012 verschenen in de Moermanskse krant Novosti. Het interview is door Mariëtta de Waard vertaald naar het Nederlands.

Kim Snippe, studente uit de Nederlandse stad Groningen, is op bezoek geweest bij de regionale organisatie Stedenband Moermansk-Groningen. Zij heeft het sportfestival *De mijl van Moermansk-7* bezocht, dat op 23 juni werd gehouden op de Kolskij-brug.

“Ik ken maar weinig mensen die in Rusland zijn geweest”, zo gaf Kim Snippe tegenover ons haar indrukken weer. “Voor mij is jullie land altijd een raadsel geweest, en daarom heb ik besloten dit land te leren kennen door middel van een verkenningsreis. Het doel van mijn reis was om erachter te komen hoe het bij jullie in Rusland gaat met de hulpverlening aan mensen met een beperking. Ik ben sociaal werkster, en thuis in Nederland betrokken bij de hulpverlening aan dergelijke mensen. Dit was voor mij een unieke gelegenheid om Moermansk te bezoeken, waar ik graag gebruik van maakte.”

Wat vond je het leukste in Moermansk?

“Het leukst in Moermansk vond ik de mensen, hun hartelijkheid en de warme ontvangst in het gezin waar ik logeerde. Voor mij waren zij hét voorbeeld van de Russische gastvrijheid.

Verder vond ik ook de natuur bij jullie mooi: de bomen, de stenen, heuvels en de baai. Vóór mijn reis was het enige dat ik van Moermansk wist wat dingen die ik op het internet had gevonden. Ik had de foto gezien van het gedenkteken Aljosja. Mijn vriendin in Nederland, die samenwerkt met een van de ziekenhuizen in Moermansk, is hier wel eens geweest. Zij heeft mij het een en ander verteld over de stad en haar inwoners.”

Hoe ben je vanuit het verre Nederland naar Moermansk gevlogen?

“Tijdens mijn vlucht uit Nederland gebeurde er iets gekks. Ons vliegtuig, dat op weg was van Amsterdam naar Sint-Petersburg, landde ineens in Helsinki. Later werd ons uitgelegd dat dit te maken had met het vertrek per vliegtuig van

Vladimir Putin vanuit Sint-Petersburg na afloop van het Internationaal Economisch Forum. Het vliegveld van Sint-Petersburg was afgesloten en ons vliegtuig moest landen in Finland. Voor mij was dit onbegrijpelijk en verbazingwekkend; als bij ons in Nederland de president [premier] naar het parlement gaat, gaat hij gewoon met de fiets. Wat mij nog meer verbaasde waren de reacties van de Russen bij mij in het vliegtuig. Ze zeiden tegen ons, de Nederlanders: “Maar wat wil je? Dit is nou eenmaal Rusland.””

Heb je ook problemen ondervonden in het contact met de inwoners van Moermansk?

“Ik heb veel gereisd; ik ben in Afrika, Azië en Amerika geweest. In het begin vond ik alle gebouwen in Moermansk op elkaar lijken, ik had moeite om me te oriënteren. De verkeersborden in de stad zijn voor buitenlanders onbegrijpelijk. Later heb ik wel een paar Russische woorden geleerd: *privjet* [hallo], *spasibo* [bedankt], *pozjalujsta* [alstublieft]. En ik heb ook nog de Russische woorden *manikjur* [manicure] en *pedikjur* [pedicure] geleerd.”

Wat waren je indrukken van De mijl van Moermansk?

“Ik had niet een dusdanig grootscheeps evenement verwacht. Men vertelde mij dat dit al voor de zevende keer werd gehouden. De omvang van het geheel, de locatie aan het water en het vliegtuig dat door de lucht vloog vond ik allemaal erg mooi.

In Nederland ben ik betrokken bij de organisatie van vergelijkbare evenementen. Uit *De mijl van Moermansk* heb ik heel veel inspiratie en ideeën kunnen putten, waarvan ik volgend jaar in mijn eigen land zeker gebruik zal maken. Bijvoorbeeld voor het muziek- en sportprogramma: daar gaan we, net als in Moermansk, een grootscheepse hardloopwedstrijd aan toevoegen, een voetbalwedstrijd houden en een kinderspeelplaats opzetten. We kunnen nog heel wat leren van de organisatoren van *De mijl van Moermansk*. Wat ik met name heel geslaagd vond was het feit dat dit evenement ieder jaar op dezelfde tijd plaatsvindt; de mensen rekenen erop en bereiden zich erop voor. Ook een heel leuk idee vond ik het uitreiken van diploma's aan de deelnemers. In Nederland gaan alle fondsen die binnenkomen bij dergelijke evenementen – het geld van de sponsors, de bijdragen van de deelnemers, de opbrengst van de verkoop van artikelen, etc. – naar goede doelen. Ik hoop Moermansk nog een keer te kunnen bezoeken.”

"Volgend jaar Ruslandjaar"

Wilt u deze nieuwsbrief niet meer ontvangen? Stuur dan een mailtje naar stedenband.moermansk@ groningen.nl

Wilt u donateur worden om: het Ruslandjaar een succes te laten worden
of onze projecten te steunen,
u kunt uw bijdrage storten op gironummer 2839949

Voor verdere info, zie onze website: www.groningenmoermansk.nl

STICHTING STEDENBAND GRONINGEN MOERMANSK

Postadres
Postbus 1667
9701 BR Groningen
Nederland

Rekeningnr. 2839949
+31.50.36.76.168
www.groningenmoermansk.nl
stedenband.moermansk@ groningen.nl

Bezoekadres | op afspraak
Europaweg 8
9723 AS Groningen
Nederland